

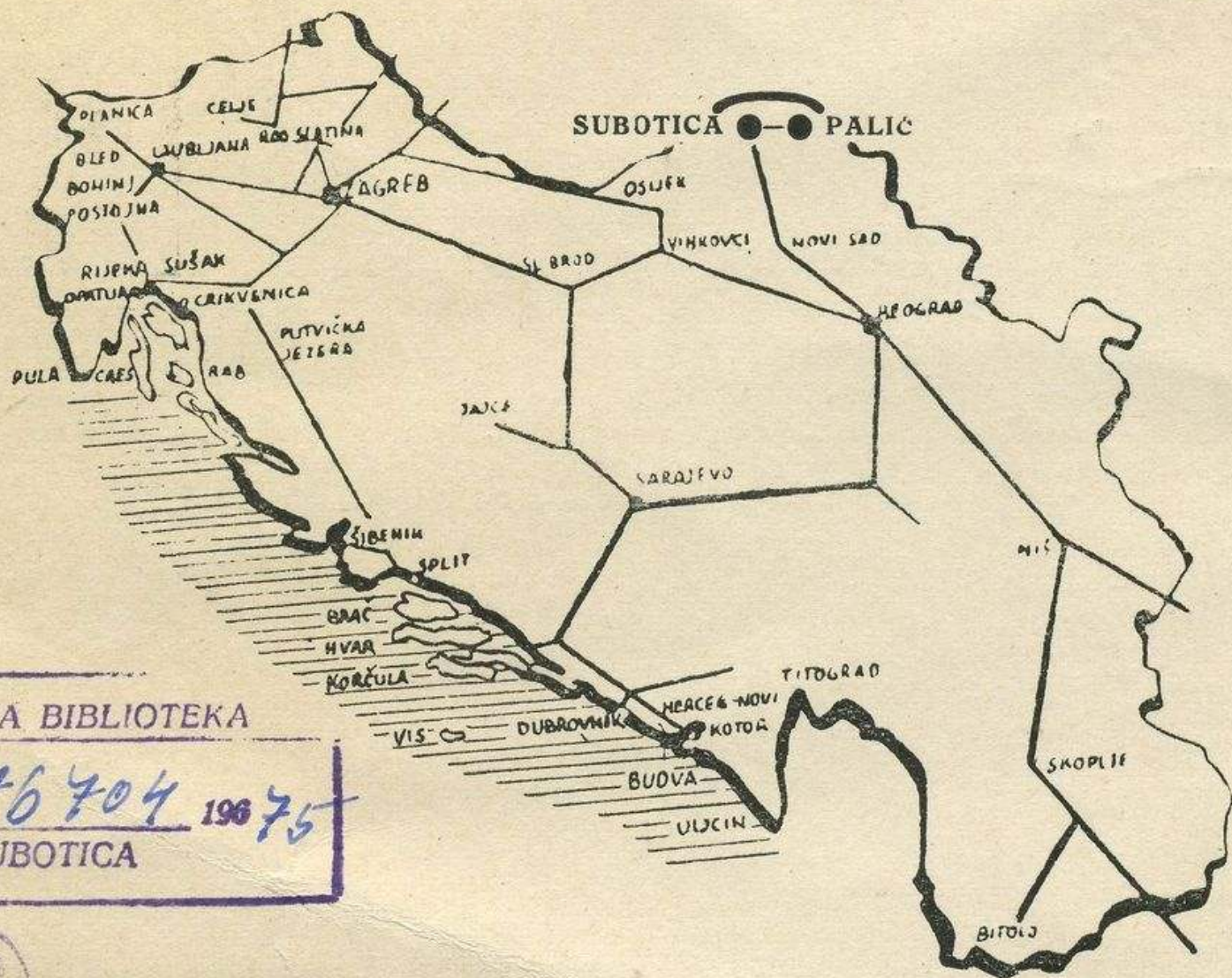
USPOMENA

A. TIKVICKI

Ilustrovani vodič

Palič-Subotica





R/05

GRADSKA BIBLIOTEKA
br. 276704 19675
SUBOTICA

R/96

R/98

O PALIĆU ...

Lepote naše voljene domovine, Federativne Narodne Republike Jugoslavije, su nadaleko čuvene i poznate u svetu. Naša lečilišta i letovališta, po svojim lepotama i lekovitostima nose priznanje velikog dela sveta, a naš Jadran uživa glas najromantičnije rivijere Mediterana.

Mi državljani FNRJ ponosimo se krasotama naše socijalističke zemlje i njenim prirodnim bogatstvima i moćima.

Sezona godišnjeg odmora već je započela i sva naša lečilišta, letovališta i odmarališta diljem cele zemlje upravo se takmiče koje će pružiti više lepota i rasonoda svojim posetiocima koji ovamo dolaze da odmore svoje telo od rada i okrepe svoj duh za nova pregnuća i zadatke.

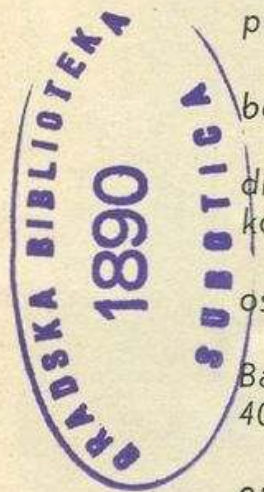
Provesti svoj godišnji odmor u ravnoj Bački, na Paliću — znači doživljaj, znači prijatno osveženje i siguran odmor.

Palić! Osam kilometara prijatne tramvajske vožnje od Subotice kroz pitomu ravnu Bačku duž internacionalnog puta London—Carigrad. Naselje od nekoliko hiljada stanovnika i oko 400 letnjikovaca sa prekrasnim voćnjacima i vinogradima.

Samo jezero je postalo, kako to naučnici misle, kada i Dunav i Tisa, a zahvata oko 950 kat. jutara, odnosno oko 5 km². Najveća mu je dubina 1,5 do 2 m, ranije je bila veća. Na dnu je sumporoviti mulj od tamnosivog gotovo crnog peska koji je neobično lekovit, leči: sve kostobolje, škrofuloze, dečje, ženske, kožne i druge bolesti. Sama voda je sumporovito-alkalična i gorka, a temperatura joj je obično 15 do 25°C. Šarani i karaši odlično uspevaju i pecanje je ovde vrlo omiljen sport.

Ovo se jezero prvi put spominje 1690-te godine pod imenom »Paligo-palus«, a od 1823 se spominje kao lekovito. Toplo kupatilo je podignuto 1845, veliki park i hotel »Trščara« koji ima specijalno hladne sobe, jer mu je krov od trske 1853 g., a tzv. »Stari hotel« sagrađen je na sprat sa 32 sobe 1857 godine. Od 1853 g. Palić se smatra kupalištem. Godinom 1869-tom, otvaranjem železničke pruge Subotica—Segedin, Palić se počeo naglo razvijati.

Kupatilo »Štrand« je sagrađeno posle Prvog svetskog rata, dok je »žensko kupatilo« mnogo starije. Ono danas samo takvo ime nosi, to je ime zaostavština iz onih vremena kada se je još kupalo u staromodnim kostimima sa suncobranima, te u šeširu sa cigaretom. Danas »žensko kupatilo« rado posećuju kupači oba pola.



»Štrand« — velika peščana plaža koja može da primi preko 2000 kupača i koja ima svoj paviljon sa terasom, bifeom i muzikom, kao da je malko omiljenija mlađem svetu, jer tu zaista vedri žamor, kupanje, plivanje, veslanje i jedrenje ne prestaje valjda ni po noći.

Tu, u plićoj vodi, nalazi se i bazen za naše najmlađe kupače — za dečicu koja tu u »dečjem bazenu« koji je zagrađen, mogu sigurno i nesmetano »štrandovati« i praviti tvrđave, luke, brodove i td.

Južno od kavane »Abazzia« nalazi se Meteorološka stanica koja je u sklopu Savezne uprave hidrometeorološke službe pri vladi FNRJ, a koja raspolaže i sa najmodernijim instrumentima i spada među najbolje u FNRJ. Stanica se nalazi pored same obale jezera i svi gosti imaju prilike da vide sve instrumente i da upoznaju i ovu vrstu nauke koja je neophodna za privrednu izgradnju naše zemlje.

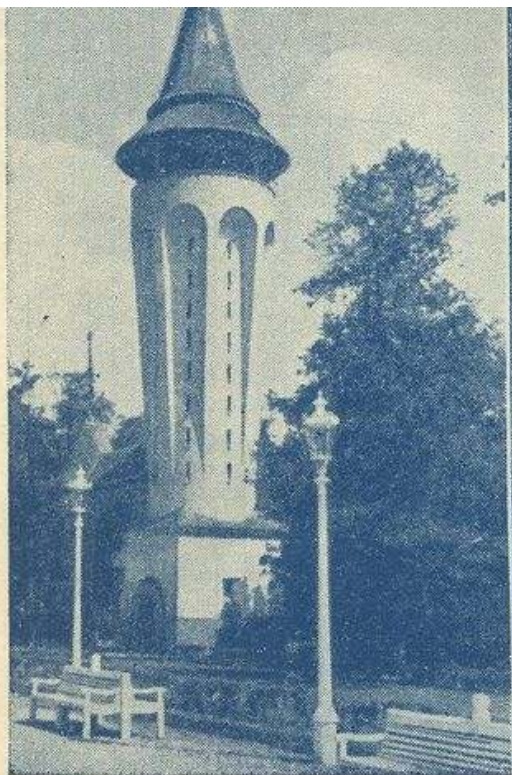
Palić ima i svoj zoološki vrt, koji raspolaže sa oko 370 divljači, a zastupljeno je preko 70 vrsta. Vrt ima lepo uređene paviljone kao i kaveze za divljač. Ovde se gradi svaki dan nešto novo, paviljoni u arapskom stilu za lavove, tigrove i leoparda, zatim novi kavezi za sijamske mačke, monguse i hermeline, te volijere za dnevne i noćne grabljivice i td. »Lovački muzej«, privlači takođe znatiželjne posetioce. Ljubitelji lovačkog sporta tu nalaze mnoge interesantnosti, mnoge lovačke trofeje i iz dalekih zemalja.

»Bačka galerija« koja je smeštena u prostranim i svetlim prostorijama preko puta zoološkog vrta, raspolaže sa lepim brojem slika i vajarskih radova srpskih i hrvatskih likovnih umetnika rodom iz Bačke.

»Letnja pozornica« u borovoj šumi, sa oko 1000 sedišta, koja je po svom smeštaju i stilu jedna od najlepših u Jugoslaviji, uspešno pruža kulturne razonode brojnim gostima. Daju se i bioskopske pretstave. Tu za vreme sezone obično gostuju renomirani ansambli (pozorišni, folklorni, orkestralni i sl.).

U »centralnom paviljonu«, iznad terasa, na spratu, nalaze se lepo uređene prostorije palićkog Amaterskog pozorišta koje je na polju pozorišne umetnosti postiglo lepih rezultata.

Ugodni dani gostima na Paliću zaista brzo prolaze. Ali sa Palića, oni se vraćaju sveži, odmorni, puni snage i poleta sa željom za stvaranjem velikih dela, za savlađivanjem svih teškoća i zapreka, oduševljeni snažnim lepotama naše voljene zemlje i mogućnostima kojima raspolažu danas naši radni ljudi u svojoj socijalističkoj domovini.



Glavni ulaz



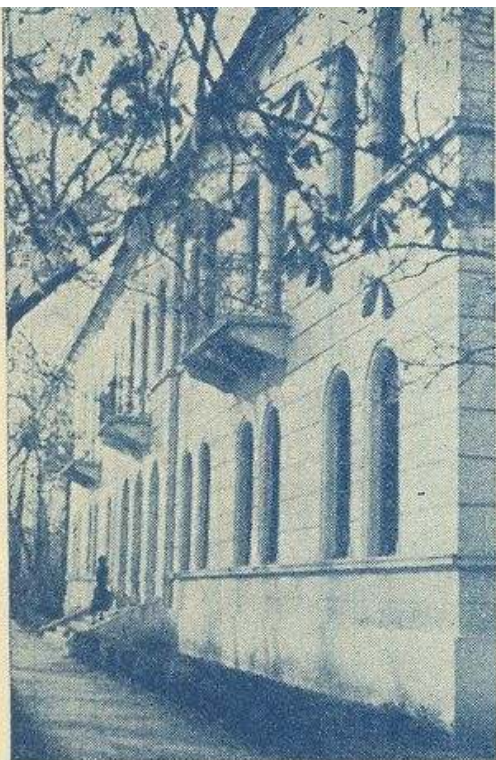
Centralna aleja



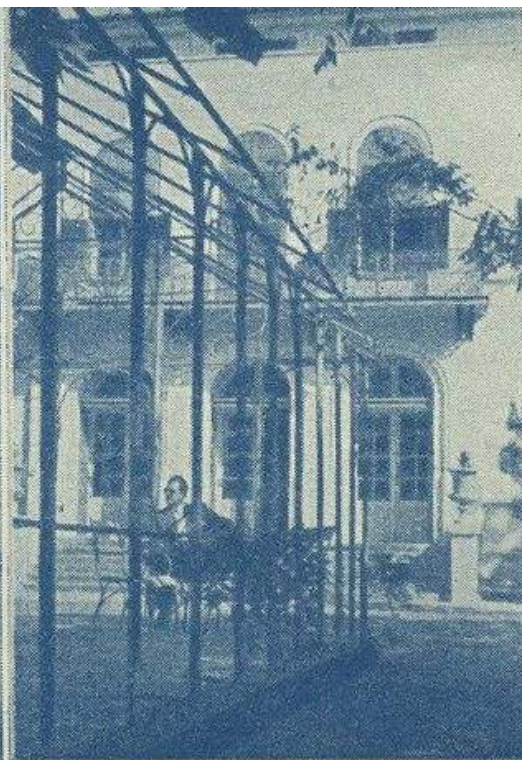
Centralni paviljon

Glavni ulaz a visokim vodotornjem u kom je smešten rezervoar koji služi za polivanje celoga parka, stoji gordo kao garancija za čistu svežinu cvetnih aleja i sočnog zelenila paličkog parka koji je zalsta lepo uređen, i u kome Vas dočekuju jasike, lipe, jele, platani, kestenovi i borovi sa vrapcima, grlicama, kosovima, gugutkama, vugama i detličima koji se veselo takmiče u cvrkutanju i tako Vas pozdravljaju i žele Vam dobrodošlicu...

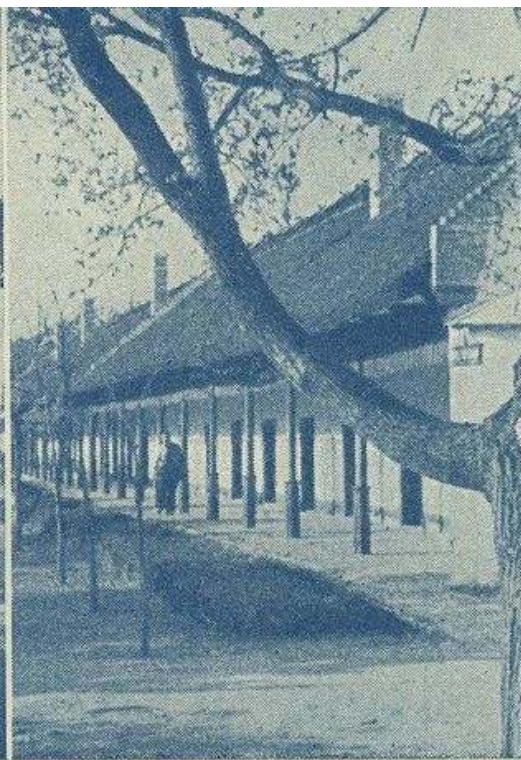
...centralna aleja, prava kao strela, vodi Vas do centralnog paviljona sa dve prostrane terase koje Vam stoje na raspoloženju sa prvorazrednim jelima, izvrsnim pićima, odličnom muzikom, plesom...



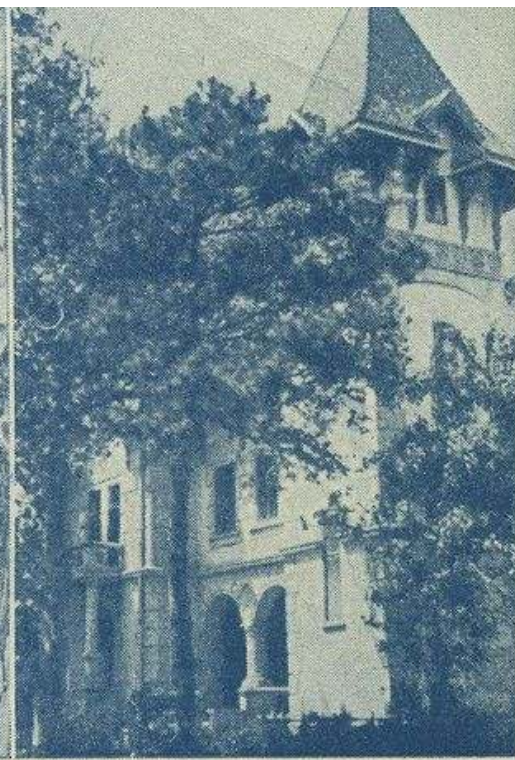
Stari hotel



Novi hotel



Hotel trščara



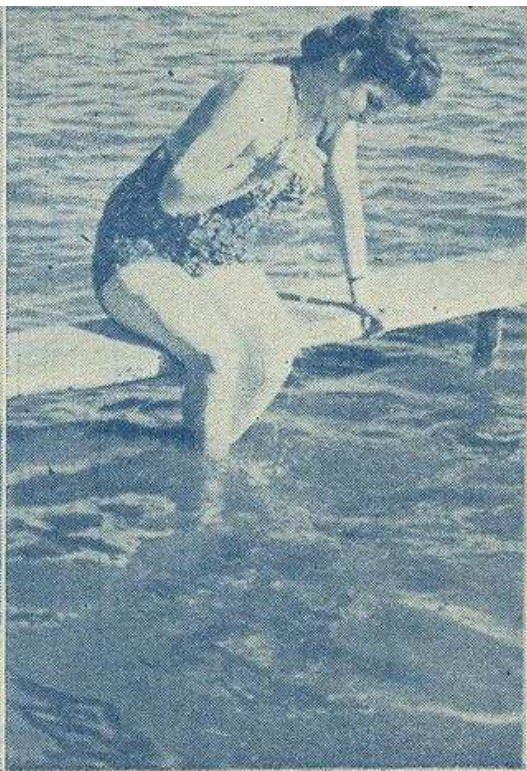
Odmaralište

...hoteli koji su smešteni u srcu zelenila samoga parka i sasvim blizu obale jezera, sa svojim zračnim i besprekorno čistim sobama, jamče Vam za sladak san i siguran odmor.

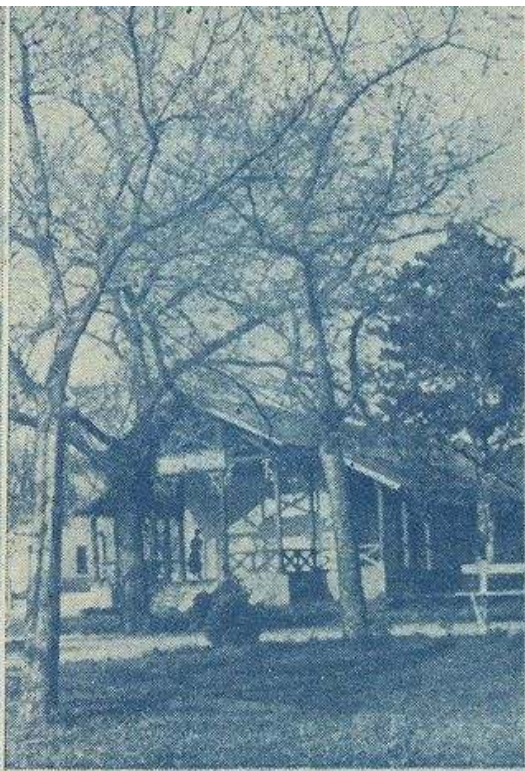
Tihe noći na Paliću, zaista su prekrasne. Vedre i tople, kad se celo jezero kupa u sjaju mesečevog srebra — to je tišina, užitek, odmor...



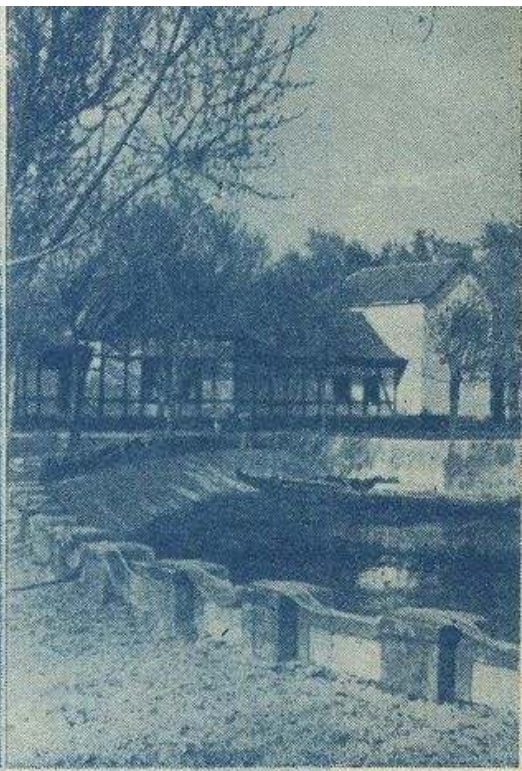
„Žensko“ kupatilo



„Štrand“

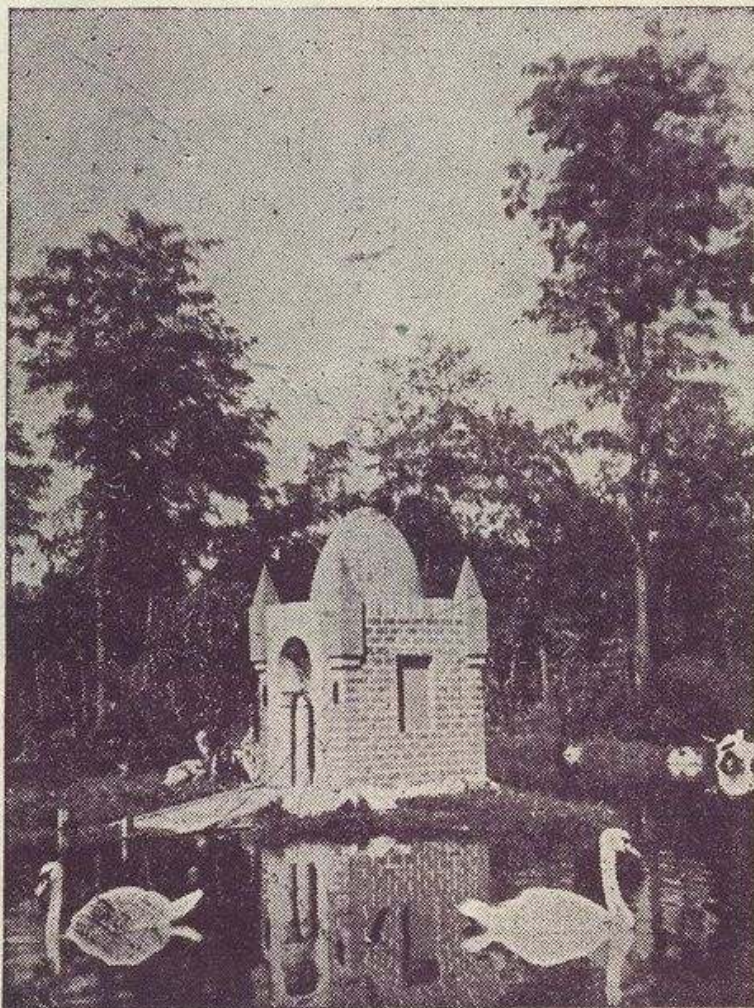


Toplo kupatilo



Blatno kupatilo

...malo se razleniti na ugodnim i živahnim plažama Palića, opružiti telo po daskama da ga miluju topli zraci sunca, dok intenzivni miris sena i žitnih polja, pomešan mirisom lipa i vode, širi nam grudi i daje osećaj ugodne omame i prožima nas skroz...



Posetite svakako!

„Paličku džunglu“ — Zoološki vrt

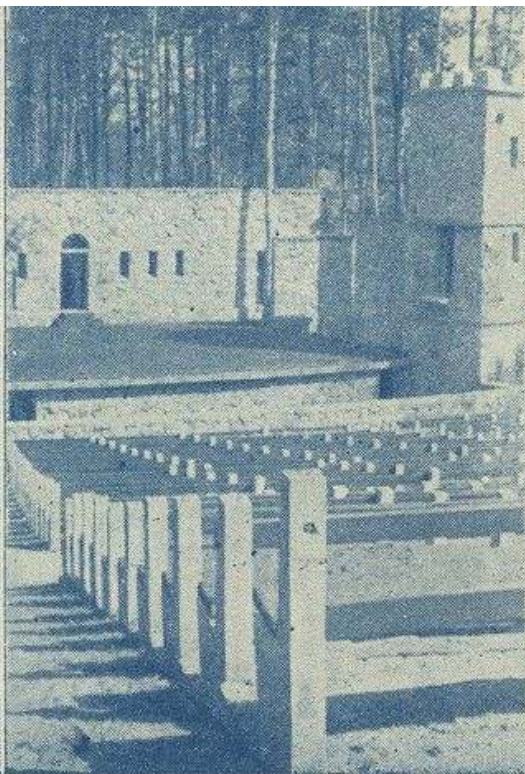
Raspolaže sa 370 divljači u kojima je zastupljeno 70 vrsta, i to:

lavovi, leopardi, hijene, lame, nutrije, vidre, majmuni, jeleni, srne, mufloni, medvedi, divlje svinje, dikobrazi, vukovi, šakali, divlji psi, (dingosi), orijaške zmijske, rakuni, kune, sijamske mačke, mungosi, kenguri, fazani, orlovi, močvarnice, itd, a u najskorije vreme stiže iz inostranstva ovamo i prinova egzotičnih životinja — kamila, šimpanza itd.

Zoološki vrt će Vam pružiti kulturnu razonodu!



Zoološki vrt



Letnja pozornica



Sektorska ambulanta

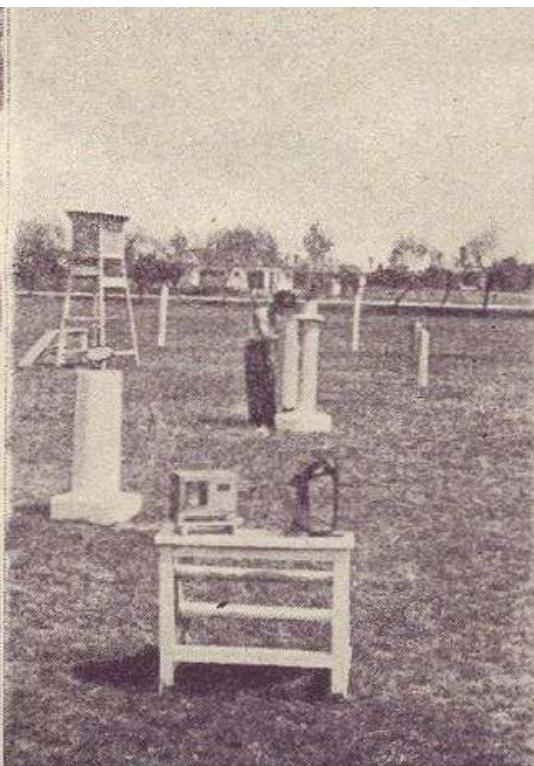


Jezero sa jedrilicom

.. pođite u zoološki vrt, razvedriće Vas i ugodno zabaviti. I „Lovački muzej“ će Vam pružiti interesantnosti, a „Bačka galerija“ će Vam prikazati našu Bačku kroz ostvarenja umetnika-bačvana. Letnja pozornica sa svojim kulturnim razonodama učiniće Vaš boravak još prijatnijim. Ali Vaš užitek ne bi bio potpun kada biste proveli svoj boravak na Paliću bez jednog od najlepših vodenih sportova — bez jedrenja. Ne propustite priliku. Jedrite svakako...



Uprava kupališta



Meteorološka stanica



„Mala gostiona“



Kafana „Abazzia“

...Uprava kupališta (kraj „Trščare“) rado će Vam dati sva obaveštenja, upute, savete i t. sl. Kod meteorološke stacije (skupno) možete videti i najmodernije instrumente, koji su interesantni i tako upoznati i ovu granu nauke. Bilo da se šetate ili da se kupate — ogladnećete svakako. Ali nemajte brige „Mala gostiona“ i kafana „Abazzia“ čekaju Vas sa odličnim zalogajem i slatkim gutljajem. Tu su i mađarski cigani koji svojim pesmama znaju ponekad da cepaju srca...

...na ljupkom Paliću sve je toliko prisno, pitomo i ugodno da se od njega teško deli svaka mlađa osoba, a i starijima koji eto tako više vole dobar zalogaj i sladak gutljaj, bogatstvo prirodnih darova ravne i beskrajno pitome Bačke jamči takođe za nezaboravan boravak...

Dodite na Palič maštati i oduševljavati se . . .

O SUBOTICI . . .

Punih šeststotina godina je prošlo od vremena kada su se pojavile prve nastanbe na teritoriji današnje naše drage Subotice — za vreme mađarskog kralja Bele IV, oko 1350-tih godina, i sve do 1439 g. bio je ceo ovaj kraj sastavni deo kraljevskog dobra, dok se u dokumentima prvi put spominje 1367 godine. Od godine 1439 Subotica prelazi u posed Hunjadi Janoša — Sibirjanin Janka, koji je istu dobio od kralja Alberta zajedno sa Ludašom, Mada-
rašom, Halašom i Tavankutom, a koji je tu stvorio tvrđavu odnosno strateško uporište za borbu protiv Turaka.

Posle smrti Hunjadia, Subotica prelazi preko njegove udovice u posed njenog sina Matije Hunjadi-Korvina — mađarskog kralja, zatim u posed erdeljskog vojvode Pongraca, kralja Vladislava II, Jovana Korvina, Đure Brandenburškog, Mirka Tereka do poslednjeg vlastelina Subotice Valentina Tereka kojega je car Jovan-Crni isterao iz Subotice, uzeo je za svoju prestonicu, osnovao svoj dvor i tu živeo sa generalitetom i svojom diplomacijom. Car Jovan-Crni imao je u svome političkom programu osnovati jednu snažnu slavensku zajednicu na teritoriji današnje Vojvodine, t.j. na jugu Ugarske. Međutim, u jednome teškom okršaju, napadnut od mađarskog kralja Jovana Zapolje, čije poreklo potiče sa juga, car Jovan-Crni je bio potučen i sam smrtno ranjen.

Posle pogibije cara Jovana-Crnog, Subotica pada ponovo u posed Valentina Tereka, koji je — posle smrti Jovana Zapolje — pao u tursko ropstvo, i tako je poslednji vlastelin Subotice umro na turskoj robiji.

Današnji živalj ovoga kraja sačinjavaju uglavnom tri naroda: bunjevci-hrvati, srbi i mađari. Većina bunjevaca doselila se u Bačku 1687 godine u grupama iz Dalmacije, Hercegovine i Bosne.

Međutim, najnovije arheološke iskopine („es“ (Z) minduše, grnčarije i dr.) nedvojbeno dokazuju da je ovde u ovim krajevima slavenski živalj živeo u masama već u VI-tom veku. To su bili stari Slaveni. Mađari su u ove krajeve došli oko 890-tih godina.

Od 1542 godine sve do 1686-te godine, dakle vek i po, Subotica živi pod turskom vladavinom kao nahija, tj. kao centar sreza i sedište sudskog okruga. Godine 1686 Subotica postaje sastavni deo Vojne Krajine koja je postojala do 1743 god., kada je Subotica proglašena za trgovište, a već 1779-te godine carica Marija Terezija podiže Suboticu u rang slobodnog kraljevskog grada pod imenom „Maria Theresiopolis“.

Po osnivanju Srpske Vojvodine, odnosno posle neuspele revolucije Mađara protiv Austrije, Subotica je bila u njenom sastavu od 1849 do 1867 godine, kada je ponovo vraćena Mađarskoj kojoj pripada sve do novembra 1918-te god., odnosno do svršetka Prvog svetskog rata, kada je Subotica ušla u sastav kraljevine SHS, odnosno stare Jugoslavije.

Subotica je bila u sastavu stare Jugoslavije sve do njenog raspada odnosno sve do aprila 1941 god. kada ju je Hitler zajedno sa celom Bačkom i Baranjom poklonio opet Mađarima.

Za celo vreme mađarske fašističke okupacije Subotica je živela pod jakim pritiskom.

Narodnooslobodilački pokret koji je plamteo u svim krajevima naše zemlje, zahvatio je i Vojvodinu pa naravno i Suboticu. I Subotica je dala svoj obol opštenarodnom oslobođenju.

Desetog oktobra 1944-te god. hrabra NO vojska, nižući pobjedu za pobjedom, u svome slavnom nastupanju oslobodila je i naš voljeni grad, a revolucionarna subotička omladina, predvođena članovima KPJ, priredila joj je srdačan i svečan doček prolazeći pod našim zastavama ulicama grada, i već idućeg dana uspostavljena je bila naša Narodna vlast i Subotica je slobodna u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji.

Eto, to je ukratko put od „tvrđave“ do grada od 120.000 stanovnika, do grada koji ima najveći atar od svih gradova u zemlji, do grada čija su bogatstva ogromna...

...a radni i marljivi Bačvani — bunjevci-hrvati, srbi i mađari sa ponosom čuvaju drevna bogatstva svoje voljene Subotice, i nova stvaraju u zajedničkom privređivanju svih trudbenika FNRJ za lepšu i bolju budućnost građana socijalističke Jugoslavije.

BONBONNIÈRE
„PIONIR“

Prijatni pokloni i za
najmlade i za starije

○ Koristite **VELIKO**
sniženje cena svih
proizvoda „Pionir“

○ Kupujte „Pionir“
proizvode, jer su
proizvodi „Pionir“
NENADMAŠIVI

OSVEDOČITE SE!

„PIONIR“
TVORAKA ČOKOLADE
I SUVOG TESTA

Prodavnica:

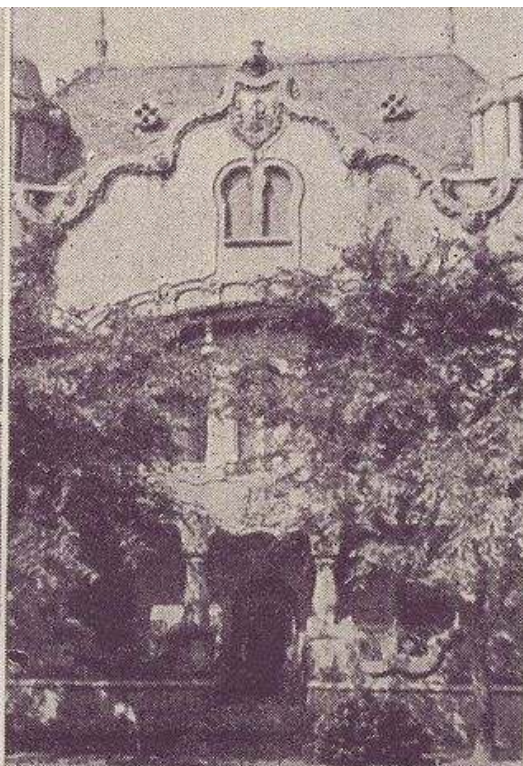
TRG SLOBODE BROJ 2
(korzo)



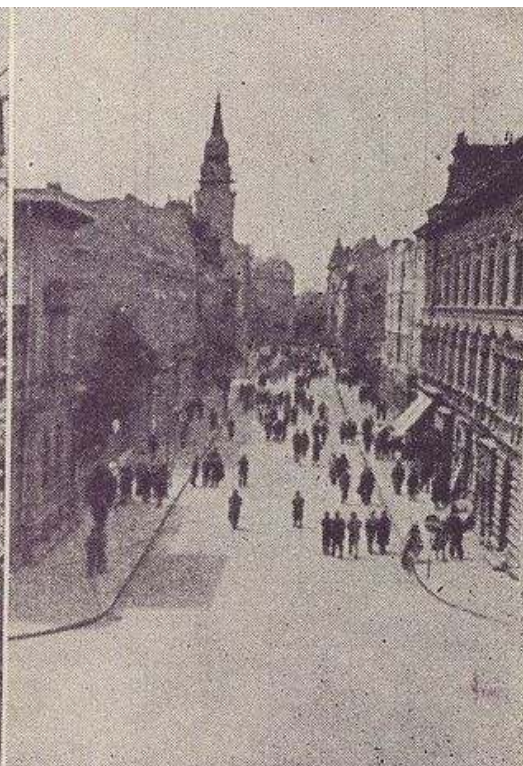
Tramvajska st. Okružni sud



Dom Partizana



Muzej



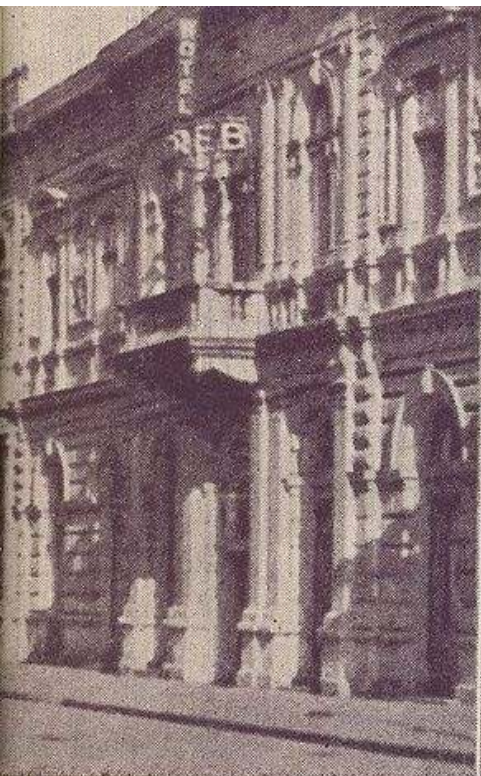
„Korzo“

Kad stignemo u Suboticu i napustimo zgradu želj. stanice, pođimo levo niz kratku uličicu koja se spušta, prolazeći ispred Pošte br. 2 ka internacionalnom putu (London—Carigrad) koji vodi pravo za Palić, za mestance koje je mnogima pružilo lepih i upravo nezaboravnih momenata, prizora, doživljaja . . . Tramvaj za Palić ide u pravcu podvožnjaka, kroz vrtni deo grada, kroz industrisku četvrt, između dva prekrasna rasadnika (loza, voćaka, ruža, ukrasnog drveća i sl.), i nadalje kroz raspevana ravna polja prepuna žitom. Vožnja traje oko pola sata, ali je prijatna i zabavna i za čas se nađemo pred visokim vodotornjem — pred „glavnim ulazom“ u park odnosno u centralni deo Palića . . . (vidi str. 3).

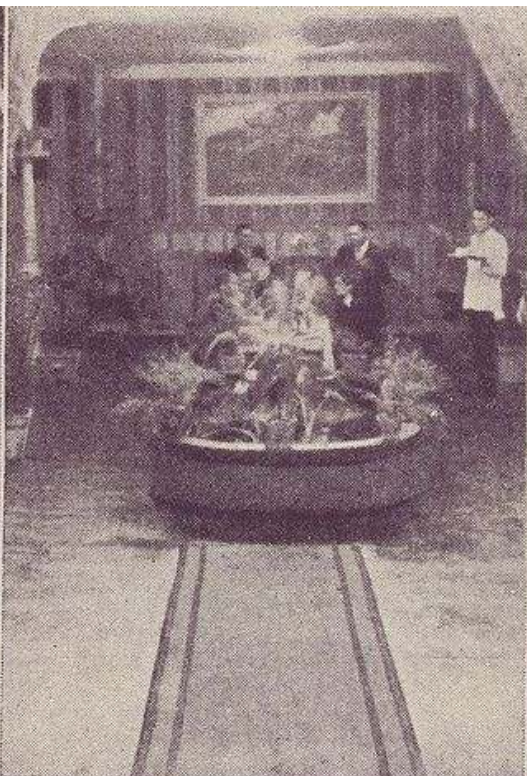
„Dom Partizana“ — velika i lepa zgrada leži u Lenjinovom parku ispred želj. stanice sa vežbaonama i kancelarijama SD železničara „Spartak“. U njoj je i „Pionirsko pozorište“, „Lutkarsko pozorište“ i bioskop „Jadran“ sa velikim letnjim amfiteatrom.

Jedna od vrlo značajnih ustanova ovoga grada je „Gradski muzej“ u kome nalazimo autentične dokumente o našoj narodno-oslobodilačkoj borbi: fotografije, plakate, pisma i sl., nadalje dokumente o razvitku Subotice, „bunjevačku sobu“, „mađarsku kuhinju“ i originalne narodne nošnje i mnoge druge interesantnosti: stalnu izložbu slika, bogatu arheološku zbirku i td.

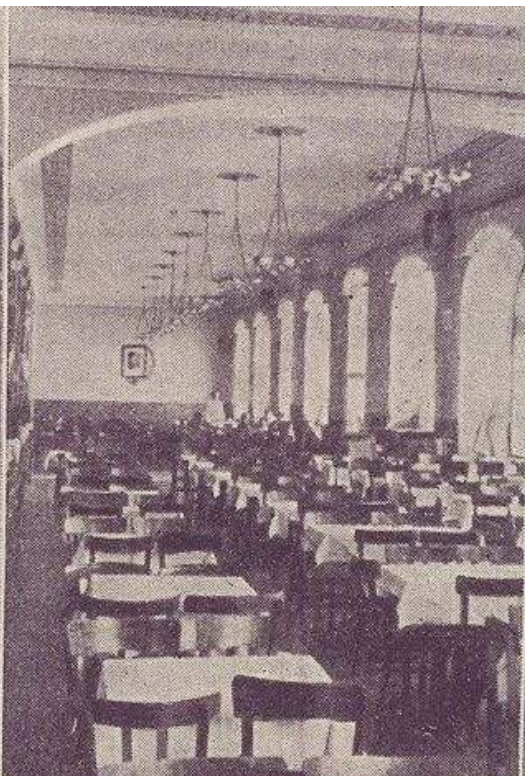
Od „Doma Partizana“ ravno prema „gradskoj kući“ vodi nas Republikanska ulica — subotički „korzo“ gde na šetnji praznikom možete videti elegantnih subotičanki i čvrti šuštanje svilenih sukanja bunjevačkih devojaka . . .



Hotel i restoracija „Zagreb“



Hotel „Jagnje“



Kafana „Beograd“



Pozorište

Odmah na početku „korza“ nalazi se hotel i restoracija „Zagreb“ sa svojim svetlim i besprekorno čistim sobama, odličnom kuhinjom, serijom izvrsnih pića, dobrom muzikom i zaista kulturnom uslugom. Idemo dalje „korzom“ i na desnoj strani nailazimo na hotel „Jagnje“ koji je vrlo omiljen i nadaleko poznat. I ovo uzorao ugostiteljsko preduzeće Vas prijetnim sobama, prvorazrednom hranom i izvanrednim žestokim pićima. Ugodno je u lepoj dvorani kraj skromnog svetla, uz dobru plesnu muziku, promatrati plesače ili plesati oko bazena sa ribicama i vodoskokom.

Na suprotnoj strani hotela „Jagnje“ nalazi se kafana „Beograd“ koja raspolaže jednom zaista lepo uređenom prostranom dvoranom koja je skoro uvek prepuna i koja takođe raspolaže odličnim jelima, finim pićima, uzornom poslugom, i jednom atmosferom koja razonođuje i ugodno zabavlja.

Kraj kafane „Beograd“, na uglu „korza“ i Trga Sloboda nalazi se pozorišna zgrada — sedište Narodnog pozorišta — Népszínház-a. Kolektiv ovog pozorišta postigao je i postiže vidne rezultate na polju pozorišne umetnosti i njegovih uspehi doprinose kulturnom životu grada.

Na južnoj strani „gradske kuće“ nalazi se zgrada Muzičke škole, koja živi i radi već 80 i nekoliko godina, a koja je odgojila čuvene umetnike soliste i mnoge članove odličnog subotičkog Filharmoniskog orkestra.

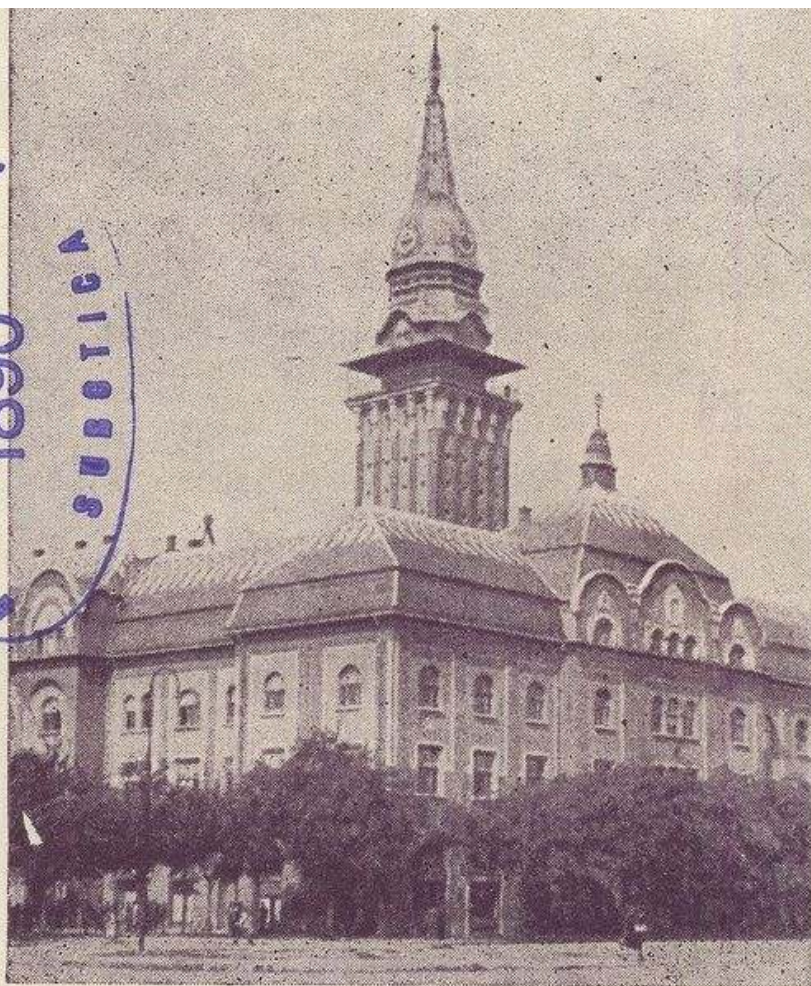
U prizemlju ove zgrade smeštena je u velikim prostorijama jedna od najvažnijih kulturnih ustanova grada „Gradska biblioteka“ koja ima preko 100.000 knjiga i koja sakuplja i čuva rukopise književnika i kulturnih radnika ovoga grada.



„Stadion“

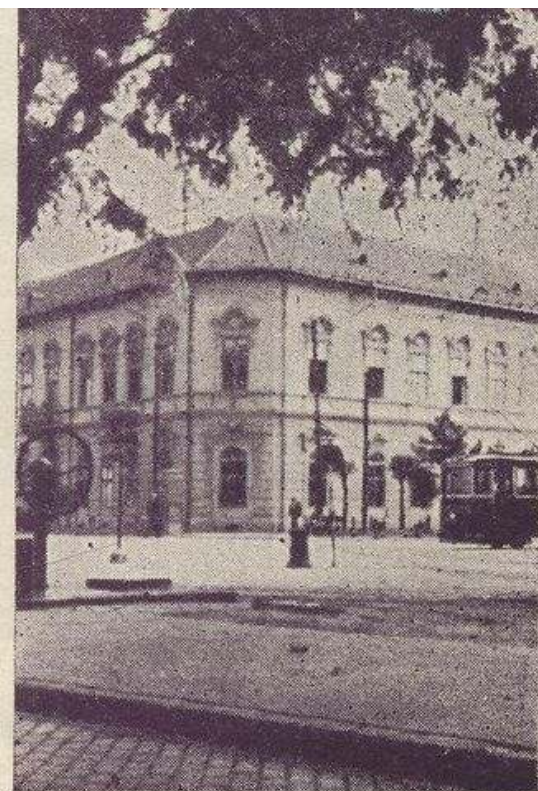
U znamenitosti našega grada spada i „Stadion“ koji se nalazi na krajnjem južnom delu grada, a do koga se može stići i tramvajem koji polazi ispred zgrade Pošte br. 1, prolazi ispred kasarne Vatrogasne milicije, skreće u ulicu Ivana Milutinovića i prolazeći ispred velike Pokrajinske bolnice, stiže do „Stadiona“ koji je najveći u Vojvodini, sagrađen 1936 g. i koji je vrlo često poprište interesantnih sportskih takmičenja, fudbalskih utakmica i slično.

GRADSKA BIBLIOTEKA
1890
SUBOTICA



„Gradska kuća“

„Gradska kuća“ sagrađena je 1910 godine. Ta monumentalna građevina jedinstvena po ornamentici i stilu u Istočnoj Evropi, svojim visokim tornjem nadvisuje svoju okolinu i dominira celim gradom. U njoj su smeštena sva povereništva — saveti Gradskog Narodnog Odbora, tako da je ona sedište upravnog aparata Narodne vlasti ovoga grada.



Glavna pošta

Ovaj grad raspolaže sa odgovarajućim brojem gimnazija, srednjih i stručnih škola, tehnikuma, domova učenika u privredi, te raznim internatima. Mnoge od ovih škola imaju i mađarska odeljenja, a ima i škola sa mađarskim nastavnim jezikom.

„Népkör“ mađarsko kulturno društvo, žarište kulturnog života mađara u Jugoslaviji — živi i radi u duhu učenja Tita nižući uspeh za uspehom, a po primeru srpskih i hrvatskih kulturno-umetničkih društava Jugoslavije.

VAŽNIJE ADRESE I NAPOMENE

Okolnosti imaju mnogo manje prava da nas učine sretnima ili nesretnima nego što se to obično misli

Ako Vam se dogodi i pokvarite svoju omiljenu frizuru, ne stvarajte sebi briga, jer u frizerskom salonu

„TERI I JOŽI“

možete biti usluženi najmodernijim frizurama, kao i specijalnim frizurama po želji

Osvedočite se!

Republikanska ul. 9 - (korzo)

Lekari:

Dr. LUKA MARDEŠIĆ, med. univ.
PALIĆ, Horgoški put 71

Dr. PANČIĆ ĐENO, med. univ.
SUBOTICA, Preradovićeve ul. 9

Zubari:

Dent. RIC STEVAN
PALIĆ, Amerikanska ul. 3

Dent. ELTERS A. ANTUN
SUBOTICA, Trg Oktobarske rev. 31

Apoteke:

NARODNA APOTEKA
PALIĆ, kod „Glavnog ulaza“

II. NARODNA APOTEKA
SUBOTICA, „Gradska kuća“

Ako Vas zadesi maler i pukne Vam žica na čarapi — nemajte brige,

„KLINIKA ČARAPA“

koja ove poslove vrši zaista solidno i „za tren oka“ očekuje Vas da Vam pomogne u neprilici

Štrosmajerova ul. br. 18

(Od „Gradske kuće“
levo, prema Pošti broj 1)

Ako želite poći na izlet iz grada, pođite u

DUDOVU ŠUMU

u kojoj je lepo uređen park sa terasom, koja raspolaže sa odličnim jelima i pićima

„ELZA“-restoran „MALI BEOGRAD“

u Aljabinovoj ulici u dvorištu Na-Me. preko puta Kombinata gume i obuće očekuje Vas sa bogato sortiranim roštiljem, sa specijalnim mađarskim jelima „perkelt“, „sekelj gulaš“ i sl., nadalje sa dobrim pićima, dobrom kavom i jednom vrlo prijatnom diskretnom atmosferom. **Osvedočite se!**

Ako želite poći na izlet sa Palića, pođite (skupno) motornim čamcem na izlet u

Ribarsku kolibu

gde ćete biti usluženi sa svežom i ukusno priređenom ribom i odličnim pićima
Prijava u „Maloj gostioni“

GR
Broj
GRADSKA BIBLIOTEKA
— SUBOTICA —
Broj ZT362

Z. 181



— Drugo izdanje —

Tekst, ilustracije i tehnička obrada: A. Tikvicki. — Izdaje i štampa: Stamparsko preduzeće JŽ u Subotici.